

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Обліку та аудиту

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Лоханова Н.О.

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності облік та аудит

за темою:

«Облік та аудит операцій з основними засобами

(на прикладі Філії УДЦТС «Ліски» на Одеській залізниці)»

Виконавець

студент Обліково-економічного
факультету

Арестов Дмитро Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к. е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Муренко Тетяна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

	Стор
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	6
1.1. Економічна сутність і класифікація основних засобів.....	6
1.2. Синтетичний та аналітичний облік операцій з основними засобами.....	9
1.3. Порівняльна характеристика обліку та оцінки операцій з основними засобами згідно П(С)БО та МСФЗ.....	24
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ОЦІНКИ ОСНОВНИХ НА ПІДПРИЄМСТВІ	31
2.1. Загальна характеристика підприємства.....	31
2.2. Особливості і порядок оцінки та обліку операцій з основними засобами на прикладі Філії УДЦТС "Ліски" на Одеській залізниці.....	33
2.3. Проблеми оцінки та обліку операцій з основними засобами та шляхи їх вирішення.....	36
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ОПЕРАЦІЙ ПОВ'ЯЗАНИХ З НИМИ	42
3.1. Мета, завдання та джерела аудиту основних засобів та пов'язаних з ними операцій.....	42
3.2. Оцінка системи внутрішнього контролю основних засобів та операцій пов'язаних з ними на підприємстві та напрямки удосконалення.....	46
3.3. Аудиторська перевірка стану операцій з основними засобами на підприємстві.....	51
ВИСНОВОК	62

СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми. Серед проблем, висунутих нестабільною ситуацією в економіці країни, особливу актуальність набувають оцінка основних засобів і їх відображення в бухгалтерському балансі, а також облік їх вибуття. Ринкові відносини в умовах нестабільності валютного курсу та економіки в цілому обумовлюють об'єктивну необхідність підвищення ролі бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. Для прийняття оперативних і тактичних рішень по управлінню підприємством в умовах постійно мінливої ринкової кон'юнктури і конкуренції товаровиробників необхідна своєчасна достовірна й аналітична інформація.

У нових умовах підприємства повинні активніше використовувати дані бухгалтерського обліку, для контролю й удосконалення своєї роботи.

У системі управління одне з головних місць займає облік. Він відображає регіональні процеси виробництва, розподілу і споживання, характеризує фінансовий стан підприємства, є основою для планування його діяльності. Бухгалтерський облік не тільки відображає господарську діяльність, але і впливає на неї.

Облік є найважливішим засобом систематичного контролю за збереженістю всіх засобів господарства, за правильним їх використанням і виявленням додаткових резервів зниження собівартості продукції.

В системі бухгалтерського обліку особливе місце займають питання, пов'язані із станом основних засобів. Це пояснюється тим, що вони у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу мету господарства. Точність показників об'єму, стану і руху основних засобів, а у значній мірі і точність їх якісної характеристики багато в чому залежить від того, на скільки правильно і достовірно проведена їх оцінка,

маючи на увазі те, що неправильна оцінка основних засобів може не тільки спотворити загальну картину, але і викликати:

- а) неточне числення амортизації, а звідси визначення собівартості і відпускних цін продукції (робіт, послуг), отже, прибутковості, рентабельності і прибутку;
- б) перекручування сум належного податку як із майна, так і з прибутку; неправильне відображення у бухгалтерському балансі співвідношення основних і оборотних коштів;
- в) невірне числення ряду техніко-економічних показників, що характеризують використання основних засобів: знос, коефіцієнти вибуття і надходження, широко застосовувані показники ефективності: фондвіддача, фондоємність і фондоозброєність, невірно буде обчислюватися й ефективність вкладень у необоротні активи.

Актуальність даної теми випускної роботи полягає у вивченні особливостей обліку основних засобів, що має велике значення для підприємства залізничного транспорту, а особливо у часи економічної нестабільності.

Теоретичну основу дослідження питань склали закони України, постанови, наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених, таких як: Білуха М.Т., Грабова Н.Н., Добровський В.Н., Крамаровський Л.М., Криницький Р.І., Лушкин В. А., Пономарьов В. Д., Ялдин І.В., Ачкасов А. Е., Носова С. С., Шеремет А. Д., Сайфулін Р. С. та інших.

Мета даної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень обліку операцій з основними засобами, розробка методики проведення обліку та аудиту операцій з основними засобами на прикладі Філії УДЦТС «Ліски» на Одеській залізниці. Для реалізації мети даної випускної роботи необхідно вирішити наступні завдання:

- а) визначити сутність і класифікацію основних засобів;
- б) провести аналіз нормативно-правового регулювання обліку та аудиту основних засобів;

- в) простежити документальне оформлення та первинний облік основних засобів;
 - г) визначити методи оцінки об'єктів основних засобів та порядок формування резерву сумнівних боргів;
 - д) розглянути організацію обліку операцій з основними засобами на Філії УДЦТС «Ліски» на Одеській залізниці;
 - е) оцінити систему внутрішнього контролю основних засобів;
 - ж) дослідити методикау аудиту основних засобів та операцій пов'язаних з ними;
- з) надати рекомендації щодо усунення існуючих проблем.

Об'єктом дослідження даної роботи є Філія УДЦТС «Ліски» на Одеській залізниці та діюча практика обліку і контролю.

Предметом дослідження виступає фінансово-господарська діяльність в частині обліку та аудиту основних засобів та операцій пов'язаних з ними.

Методи дослідження, що були використані в даній роботі. Для вивчення стану обліку основних засобів був застосований діалектичний підхід. На етапі збору, систематизації, а також обробки інформації був використаний метод індукції, в процесі теоретичного осмислення використовувався метод дедукції, а для поєднання різноманітних складових економічних явищ в єдиний процес – аналіз та синтез. Також було використано специфічні методичні прийоми аудиту: документальний, розрахунково-аналітичний, нормативно-правова перевірка, арифметична перевірка. Інформаційна база. В процесі виконання випускної роботи була використано нормативно-правові документи в тій частині, що регулює організацію обліку саме основних засобів підприємства, навчально-методична та література, статті наукових та спеціалізованих періодичних видань з питань обліку та аудиту основних засобів. Практична частина роботи виконувалась на основі внутрішньо-нормативних документів, облікових реєстрів аналітичного та синтетичного обліку, фінансової,

податкової та синтетичної звітності, а також іншої документації Філії УДЦТС «Ліски» на Одеській залізниці.

ВИСНОВОК

У результаті наукового дослідження та критичного розгляду основних аспектів та проблем теорії обліку основних засобів зроблено наступні висновки: в бухгалтерському обліку класифікація основних засобів повторює субрахунки 10 та 11 рахунків. В свою чергу, класифікація основних засобів з метою оподаткування складається з 16 груп основних засобів. Також в податковій класифікації основних засобів ми бачимо наявність мінімального строку корисного використання. Однак не всі групи основних засобів в податковій класифікації мають законодавчо встановлений мінімальний строк корисного використання. До груп, які не мають мінімально встановленого строку використання відносяться: земельні ділянки, бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи та природні ресурси.

Класифікації основних засобів в бухгалтерському обліку та обліку з метою оподаткування дещо відрізняються. В першу чергу відмінності проявляються у мінімальному строку корисного використання об'єктів основних засобів, якщо в податковому обліку він законодавчо встановлений, то у бухгалтерському він необмежений для усіх об'єктів основних засобів. Крім того, ми бачимо різні назви однакових по суті груп об'єктів основних засобів у цих класифікаціях.

Досліджуючи шляхи надходження об'єктів основних засобів на підприємство, ми виділили наступні шляхи їх надходження: придбання у сторонніх постачальників; обмін на подібний актив; обмін на неподібний актив; внесення у статутній капітал; створення власними силами; безоплатна передача. Однак, незалежно від шляху надходження, об'єкт основних засобів зараховується на підприємство за первісною вартістю. Проте існують деякі особливості формування первісної вартості об'єктів основних засобів, залежно від того, яким шляхом вони надійшли на підприємство.

Аналізуючи документальне оформлення господарських операцій пов'язаних з основними засобами ми побачили, що ні податкове, ні

бухгалтерське законодавство не вимагають, щоб документальне оформлення основних засобів проводилося тільки на типових формах.

Амортизація нараховується одним із законодавчо затверджених методів. Законодавчо затверджено наступні методи нарахування амортизації: прямолінійний; метод зменшення залишкової вартості; метод прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний та виробничий метод. Під час вибору метода нарахування амортизації підприємству слід враховувати цілу низку факторів.

Досліджуючи вибуття об'єктів основних засобів ми виявили наступні найпоширеніші шляхи їх вибуття: ліквідація основних засобів; внесення основних засобів до статутного капіталу; безоплатна передача основних засобів; продаж основних засобів. Ліквідація об'єкта основних засобів може відбуватися з ініціативи підприємства або з причин незалежних від підприємства. Під час ліквідації об'єкта основних засобів створюється спеціальна комісія, метою діяльності якої є дослідження стану об'єкту основних засобів та винесення рішення щодо ліквідації об'єкту основних засобів. Підприємство може ліквідувати об'єкт основних засобів лише після того, як спеціальна комісія складе акт про списання об'єкта основних засобів (типова форма ОЗ-3 або ОЗ-4)

Досліджуючи проблеми обліку основних засобів ми дійшли до висновку, що деякі з них можна вирішити шляхом використання на території нашої країни міжнародних стандартів обліку. Проблему ж визначення ліквідаційної вартості, на нашу думку, може вирішити групування підприємств з подібними активами за метою застосування для кожної з груп середнього відсотка ліквідаційної вартості. Це виключить ситуацію, коли однакові активи на різних підприємствах мають різну ліквідаційну вартість

Оцінка основних засобів за справедливою вартістю є об'єктивною необхідністю, яка зустрічається як на етапі придбання, так і в ході експлуатації основного засобу. Однак, процес її визначення є досить складним, що пояснює обмеженість її використання. Враховуючи це, нами

було знайдено алгоритм оцінки основних засобів за справедливою вартістю, що надає змогу об'єктивно і своєчасно визначати реальну вартість об'єктів основних засобів, підвищити правдивість інформації, що надається в фінансовій звітності, яка є необхідною для залучення кредиторів та інвесторів.

Досліджуючи облік основних засобів на філії УДЦТС «Ліски» на Одеській залізниці ми виявили деякі проблемні питання. З метою вирішення проблемних питань обліку основних засобів ми рекомендуємо в першу чергу відмовитися від прирівнювання ліквідаційної вартості до нуля. На нашу думку, це допоможе знизити собівартість реалізованих послуг та витрати діяльності.

Наступним проблемним питанням обліку основних засобів на досліджуваному підприємстві є частота проведення інвентаризації та оформлення результатів її проведення. Інвентаризація на досліджуваному підприємстві проводиться один раз на рік у час, рекомендований законодавством. На нашу думку, підприємству слід частіше проводити інвентаризації. Це дозволить підвищити ефективність внутрішнього контролю наявності об'єктів основних засобів. Аналізуючи результати проведення інвентаризації можна припустити, що інвентаризація на даному підприємстві проводиться формально. На нашу думку інвентаризацію не слід проводити формально, адже це унеможлиблює внутрішній контроль основних засобів і знижує ефективність діяльності підприємства. Щодо амортизації вагонного парку, яка проводиться раз в п'ять років, то на нашу думку, її слід проводити значно частіше. На нашу думку оптимальним буде проведення інвентаризації вагонного парку кожного разу, коли вагони приходять на підприємство. Проводячи в рекомендовані строки інвентаризацію вагонного парку, підприємству набагато простіше буде контролювати стан вагонного парку. Аналізуючи облік амортизації на досліджуваному підприємстві ми побачили, що воно використовує прямолінійний метод нарахування амортизації для об'єктів основних засобів,

зайнятих у наданні послуг. Однак, на нашу думку, підприємству слід використовувати виробничий метод нарахування амортизації для об'єктів основних засобів, зайнятих у наданні послуг. Це дозволить знизити собівартість реалізованих послуг та оптимізувати структуру витрат діяльності підприємства.

Внаслідок проведених аудиторських процедур ми можемо виразити умовно-позитивну думку. Концептуальною основою для підготовки фінансової звітності Філії є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, внутрішні положення Філії.

В ході проведення аудиту не було виявлено фактів шахрайства, або суттєвих перекручувань показників бухгалтерського обліку необоротних активів, що могли би завдавати шкоду власникам (засновникам), персоналу товариства, кредиторам, Держбюджету та іншим зацікавленим сторонам.

На нашу думку облік необоротних активів є коректним на 31 грудня 2015 року і ведеться у відповідності до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>
2. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>
3. Наказ міністерства статистики України від 29.12.95 №352 «Про затвердження типових форм первинного обліку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/normativno-pravovi-akti-z-pitan-kpr/nakazi/61770.html>
4. Наказ міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461727/>
5. Наказ міністерства фінансів України від 30.09.2003 №561 «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8199/8200/461727/>
6. Методичні рекомендації міністерства фінансів №04320-108 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=33638&cat_id=34931&search_param=%EF%EE%EA&searchPublishing=1
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 (П(с)БО 7) «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 (П(с)БО 27) «Необоротні активи утримувані для продажу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288>

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 (П(с)БО 28) «Зменшення корисності активів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 (П(с)БО 30) «Біологічні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>
11. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
12. Атамас П. Й. Облік у бюджетних установах: навч. посіб., для студ. А 92 вищ. навч. закл. П. Й. Атамас — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 288с.
13. Атамас П.Й. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. Навч. посіб. / за заг. ред. П. Й. Атамаса - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 416 с.
14. В. П. Шило, С. Б. Ільїна, В. В. Барабанова, І.І. Криштопа Фінанси підприємств (за модульною системою навчання): Теоретично-методичний посібник. - К.: Кондор, 2011. - 429 с.
15. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2014 року, частина 1 /Пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Селезньов О.В., Зєніна О.О., Гик О.В., Біндер С.Г. – К.: Фенікс, 2014. – 852 с.
16. Сук Л.К, Сук П.Л. Фінансовий облік навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - К. : Знання, 2012. - 647 с. - (Вища освіта XXI століття).
17. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. 1. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. - 6-те вид., перероб. і допов. - К.: Алерта. 2011. - 1042 с.
18. Арестов Д.О. Проблеми визначення справедливої вартості основних засобів / Арестов Д.О. // Перспективи розвитку обліку, контролю, та

- аналізу у контексті євроінтеграції. Тези доповідей II міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції – 2016 – С. 17– 18
19. Арестов Д.О. Проблеми обліку основних засобів на підприємствах / Арестов Д.О. // Перспективи розвитку обліку, контролю, та аналізу у контексті євроінтеграції. Тези доповідей міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції – 2015 – С. 14–15
20. Пирець Н.М. Порівняльний аналіз національних та міжнародних стандартів обліку основних засобів / Н. М. Пирець, Псюк Ю.А. // Інноваційна економіка. – 2013. – №6. – С. 325–330.
21. Аудит операцій з основними засобами [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://pidruchniki.com/1364060342181/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/metodika_auditu
22. Безкоштовно отримані основні засоби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/992-bezoplatno-otriman-osnovn-zasobi.html>
23. Виробничий метод амортизації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1066-virobnichij-metod-amortizaczii.html>
24. Внесення основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1039vnesenny-a-osnovnix-zasobiv.html>
25. Класифікація основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/994-klasifikacziya-osnovnix-zasobiv.html>
26. Кумулятивний метод амортизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1065-kumulyativnij-metod-amortizaczii.html>
27. Ліквідація основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1022-likvidaczya-osnovnix-zasobiv.html>

28. Метод зменшення залишкової вартості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1063-metod-zmshennya-zalishkovoivartosti.html>
29. Метод прискороного зменшення залишкової вартості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1064-metod-priskorenogo-zmshennya-zalishkovoivartosti.html>
30. Облік та проводки операцій ліквідації основних засобів внаслідок крадіжки, псування, знищення чи нестачі та відшкодування збитку винною особою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1032-provodki-likvidacii-osnovnix-zasobiv.html>
31. Продаж основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1021-prodazh-osnovnix-zasobiv.html>
32. Прямолінійний метод амортизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1062-pryamolijnij-metod-amortizacii.html>
33. Створення основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/uchet-osnovnyx-sredstv/1036-stvorennya-osnovnix-zasobiv.html>